

İç Güvenlik İstihbaratı ve Polis İstihbaratı Arasındaki İlişki: Türk Polis Teşkilatı/İstihbarat Başkanlığı Örneği

Mehmet Akbaş*

Özet: İstihbarat çalışmaları son yıllarda artan akademik ilginin bir sonucu olarak giderek artan bir konu çeşitliliğine kavuşmuştur. Bunun bir örneğini teşkil eden iç güvenlik istihbaratı, Amerika Birleşik Devletleri'nde gerçekleşen 11 Eylül saldırılarından bu yana özellikle terörle mücadele gündemi kapsamında öne çıkan konulardan birisi olmuştur. İç güvenlik konularına ilişkin yeni bir istihbarat gündemi veya kurumuna alan açmanın gerekli olup olmadığı halen tartışmalıdır. Bununla birlikte farklı ülkelerden birçok hükümet görevlisi ve akademisyen artan terörizm ve sınır aşan suç tehdidinin iç güvenlik ajandasına daha kapsamlı bir bakış gerektirdiğini vurgulamaktadır. Bu noktada, kolluk istihbaratı ve istihbarata dayalı polislik faaliyetlerini sürdüren polis teşkilatlarının önemi giderek artmaktadır. Polis teşkilatlarının iç güvenlik istihbaratına katkısını olumlu veya olumsuz yönden etkileyen pek çok husus olabilir. Alandaki karşılaştırmalı çalışmalar neticesinde, kolluk yapısı, istihbarat eğitimi, istihbarat topluluğu ile bütünleşme ve adli yargı makamları ve kolluk birimleriyle ilişki başlıklarının bahsedilen bu katkının ne ölçüde olduğuna karar vermeye uygun başlıca değişkenler olduğu görülmektedir. Türk Polis Teşkilatı'nın (EGM) bir parçası olan İstihbarat Başkanlığı (EGMİB), bir polis istihbarat kurumunun iç güvenlik istihbaratı ve milli güvenlik istihbaratı alanlarına katkısını incelemek adına verimli bir örnektir.

Anahtar Kelimeler: İç Güvenlik, İstihbarat, İç Güvenlik İstihbaratı, Polis İstihbaratı, İstihbarata Dayalı Polislik

* Dr., Sivas İl Emniyet Müdürlüğü, mehmetakbas@protonmail.com, ORCID: 0000-0002-8467-9676.

Relationship Between Homeland Security Intelligence and Police Intelligence: Turkish National Police/Intelligence Department Case

Mehmet Akbaş*

ABSTRACT: Intelligence studies have recently reached a gradually expanding subject variety as a result of increasing academic interest. As an example of this homeland security intelligence, has been a trend topic issue since the 9/11 attacks in the United States of America particularly in terms of counter-terrorism. It is still controversial whether or not there is a necessity for a new space for a new intelligence issue or agency regarding homeland security issues. However, it has also been emphasized by many government officials and academicians from different countries that expanding terrorism and transnational crime threats requires a more comprehensive approach to the homeland security agenda. At this point, police institutions that pursue law-enforcement intelligence and intelligence-led policing activities have gained more importance. There might be many issues that affect the contribution of police institutions to the homeland security intelligence sphere. As a result of comparative studies in the field, law-enforcement structure, intelligence education, integration with the intelligence community, and relations with judicial and criminal authorities are seen as the major variables to determine the level of contribution. The Intelligence Department (EGMİB) of the Turkish National Police (EGM) is a fruitful example for examining the contribution of a law-enforcement intelligence department to the homeland and national security intelligence spheres.

Keywords: Homeland Security, Intelligence, Homeland Security Intelligence, Law-Enforcement Intelligence, Intelligence-Led Policing

Giriş

İç güvenlik istihbaratı kavramı, terörizmle ve sınır aşan suçlarla mücadelenin giderek ağırlık kazandığı Dünya’da sıklıkta atıfta bulunulan bir kavram haline gelmiştir. Bununla birlikte gerek gelişim süreci gerekse referans kaynakları açısından kavramın üzerinde uzlaşmaya varılmış bir tanımı yoktur. İç güvenlik istihbaratı, en temel haliyle ilgili ülkenin iç güvenliğinin sağlanmasına yönelik istihbarat faaliyetine karşılık gelir. İç güvenliğe yönelik tehdit ve risklerin çeşitliliği bu anlamda türev etkisine sahiptir. Diğer bir ifade ile bir ülkedeki verili iç güvenlik tanımı mevcut veya muhtemel tehdit ve riskler çerçevesinde dinamik bir kimliğe sahiptir. Öte yandan istihbarat çalışmaları yazınında iç güvenliğe yönelik bu faaliyetlerin gerçek anlamda istihbarat olmadığı, daha ziyade kolluk faaliyetinin bir unsuru olan kolluk istihbaratına tekabül ettiğine yönelik görüşlere de rastlamak mümkündür.

Bu makalenin iki temel amacı bulunmaktadır. İlki, 11 Eylül saldırıları sonrasında kullanım alanı genişleyen iç güvenlik istihbaratı kavramı ile terörizm başta olmak üzere nitelikli suçlarla mücadeleye yönelik kolluk faaliyetlerinden biri olan kolluk istihbaratı arasındaki ilişkiyi tartışmaktır. İkinci ve asıl amaç ise, iç güvenlik istihbaratı-kolluk istihbaratı ilişkisini Türkiye’deki Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Başkanlığı (EGMİB) üzerinden incelemektir. Bu çerçevede ilk olarak iç güvenlik istihbaratı ve kolluk istihbaratı kavramları kavramsal olarak incelenmiş, daha sonra EGMİB’in kısa bir tarihçesi sunulmuş, son olarak da belirlenen hipotezler üzerinden EGMİB’in iç güvenlik istihbaratı ve milli güvenlik istihbaratına katkıları değerlendirilmiştir.

Kavramsal Çerçeve ve Tarihsel Arka Plan

İç Güvenlik İstihbaratı-Kolluk İstihbaratı ilişkisi

Güvenlik faaliyetlerinin tasnifinde ve değerlendirilmesinde, hangi faaliyetlerin *istihbarat* başlığı altında ele alınacağı hususu oldukça tartışmalı bir alana tekabül eder. İlgili faaliyetin amacı, öncelikleri, sınırları, icra ediliş biçimi bu tartışmalardaki temel parametrelerdir. İstihbarat faaliyetlerinin anlaşılması için kategorik bir yaklaşım öne süren Carter, kavramsal ve kuramsal düzey temelli *disiplin* ve uzmanlaştığı alan temelli *uygulama* olmak üzere iki ana kategoriden oluşan bir tasnif sunar (2009: 10). Çoklu kolluk sistemini benimseyen ülkelerden Amerika Birleşik Devletleri (ABD) kolluk rejimini izaha yönelik bu yaklaşımı ile Carter iç güvenlik istihbaratını milli istihbarat ve kolluk istihbaratı ile birlikte üçüncü bir istihbarat türü olarak sunar (Carter, 2009: 10-11). Bu görece yeni istihbarat türünün kavramsal ve kuramsal karşılığına ilişkin tartışmaların alanyazındaki bazı örneklerini Jean-Paul Brodeur (1983; 2007; 2010), George F. Treverton (2003; 2008) ve Richard Posner (2005) tarafından yapılan çalışmalarda görmek mümkündür.

Brodeur iç güvenliğe ilişkin istihbarat faaliyetlerini, “yüksek polislik” kavramı ile açıklar. Kanada Kraliyet Atlı Polisi (RCMP) ve ABD Federal Soruşturma Bürosu’nun (FBI) 1970’li yıllardaki *siyasi polislik* faaliyetlerini eleştirel bir bakışla inceleyen Brodeur, buradan yola çıkarak *düşük polislik-yüksek polislik* şeklinde bir ayrıma gider (1983: 507). Buna göre “düşük polislik” ifadesi üniformalı polise ve açıklıkla icra edilen bir meşru karşı güç sistemine tekabül eder (Brodeur, 2010: 183). “Yüksek polislik” ifadesi ise terörizm veya toplu isyan gibi siyasal şiddet ile sonuçlanabilecek eylemlere karşı gizli bir faaliyeti ifade etmektedir (Brodeur, 2010: 183). Berlin Duvarının yıkılmasından 11 Eylül saldırılarına kadar geçen süreçte -yeni bir yetki alanı arayışında olan istihbarat topluluğu üyeleri başta olmak üzere- bu iki polislik tipinin harmanlanmasına yönelik bir çaba mevcuttur (Brodeur, 2010: 234).

Bu yaklaşıma göre yüksek polisliğin dört ana karakteristik özelliği bulunur (Brodeur; 1983: 513-514):

- *İstihbaratı muhafaza etmek suretiyle kontrol sağlamayı hedefler ve bu istihbarat faaliyetleri devletin tüm politikalarına temas eder.*
- *Kanunu uygulamakla sınırlı değildir.*
- *Toplumu kanunu ihlal eden şahıslardan korumak öncelikli amacı değildir.*
- *Yoğun bir şekilde muhbir kullanır.*

11 Eylül sonrası süreçte yüksek polisliğin yeniden canlandığını öne süren Brodeur, önceki modelinin gözden geçirilmiş halinde şu dört özelliği kavramın tanımlayıcı unsurları olarak ele alır: bilgiyi muhafaza eden polislik, yetki birleştirilmesi, milli güvenliğin korunması amacı ve eleman-muhbir kullanımı (Brodeur, 2007: 27-28).

ABD örneği üzerinden ve 11 Eylül sonrası iç güvenlik istihbaratı faaliyetlerinin yeniden düzenlenmesi tartışmaları kapsamında bir yaklaşım sunan Treverton, kolluk ve istihbaratın misyonları, işleyiş kuralları ve standartları açısından çok farklı dünyalar olduğunu belirtir (Treverton, 2003: 122). Bu farklılık amaç, kapsam ve aktörler olmak üzere üç ana hususla açıklanabilir. İlk olarak, istihbarat geleceğe ve karar almaya odaklı iken kolluk ceza adaleti odaklıdır. İlki karar alma süreçlerine yönelik bilgilendirmeyi, ikincisi ise suçluların tutuklanmasını hedefler. İkinci farklılık dış-ıç (yurtdışı-yerel) ayrımına dayanır. Üçüncü farklılık ise kamu-özel aktörlerinin bu süreçlere katılımı ile ilgilidir (Treverton, 2003: 124).

Bununla birlikte, *istihbarat* kavramının hükümetlerin uluslararası çıkarlarını geliştirmeye yönelik gizli faaliyetlere dayanan orijinal tanımı, son yıllarda kolluk ve kamu güvenliği birimlerinin faaliyetlerine de entegre edilir hale gelmiştir (Treverton, 2008: 15). Bu çerçevede, yerel istihbarat faaliyetleri *soruşturma* ve *keşfetme* olmak üzere iki farklı kategoriye bölünebilir (Treverton, 2008: 17). Bu kategoriler, *faaliyetin amacı* (yakalama veya takip), *faaliyetin odağı* (suç veya potansiyel tehdit) ve *faaliyetin neticesi* (suç soruşturması/dava veya ileri istihba-

rat faaliyetleri) ile anlam kazanır. Örneğin, bir ipucunu takip etmek, bir sonuca bağlanmayacaksa kolluk açısından anlamsızdır. İstihbarat açısından ise her bir bilgi parçası irdelenmeye değerdir (Treverton, 2008: 16). Benzer şekilde amaçlar açısından, terörist grubu/şahsı bir eylem yapabileceği endişesi ile en kısa sürede yakalamak veya daha fazla istihbarat elde etmek ve muhtemel diğer katılımcıları tespit etmek için “faaliyetin devamına izin vermek” arasındaki farklılık bu durumu izah edebilir (Treverton, 2008: 17).

İç güvenlik istihbaratı faaliyetlerini ABD örneği üzerinden ve istihbarat başarısızlığı teması üzerinden inceleyen Posner, bu faaliyeti “*yerel milli güvenlik istihbaratı*” olarak ele alır ve milli sınırlar içerisinde, milli güvenliğe yönelik, siyasal motivasyonlu şiddet veya benzer değerlerde zarar tehdidi içeren, uluslararası veya yerel teröristler veya yabancı devletlerce görevlendirilmiş ajanlar veya sabotajcılar kaynaklı tehditlere yönelik istihbarat faaliyeti olarak tanımlar (Posner, 2005: 1). Buradan hareketle, 11 Eylül saldırılarında FBI’nın konumunu ve suç soruşturması-istihbarat ilişkisini ele alan Posner temel olarak şu sonuca ulaşır: *yerel istihbarat işlevini bir suç soruşturma birimine yüklemek uygun değildir; “polisler” “ajanlar”ın işini yapamaz* (Posner, 2005: 15).

Posner bu uyumsuzluğun sebebini, suç soruşturmasının geriye dönük, soruşturma/dava odaklı, ivedilik gerektiren (adli soruşturma süreleri açısından) kimliğine karşın istihbarat faaliyetinin ileriye dönük, tehdit odaklı ve serbest zamanlı olması ile açıklar (Posner, 2005: 15-16). Bu durum uyumsuzluğun da ötesinde, birçok açıdan iki farklı örgüt kültürü oluşmasına sebep olur. Örneğin bir suç soruşturmacısının performansı tutuklama, uzun hüküm süreleri gibi nesnel, hatta sayısal verilerle ölçülebilirken istihbarat görevlileri bu şekilde değerlendirilemez; onların başarısı genellikle görünmez, hatta bilinemezdir (Posner, 2005: 23).

Türkiye açısından bakıldığında, iç güvenlik istihbaratının kavramsal düzeyde iki temel şekilde anlaşıldığı görülmektedir. Bunlardan ilkinde *toplumsal güvenliğe zarar verebilecek her türlü oluşumun, fanatik fikirlere sahip yapılanmaların ve gizli örgütlenmelerin tespit edilip faaliyetlerine sızılması ve engellenmesi* süreçlerini muhtevi bir istihbarat yaklaşımı görülür (Darıcılı, 2023: 40). Konuyu daha ziyade milli güvenlik istihbaratı ekseninde ele alan bu yaklaşıma mukabil, suç odaklı ve kolluk istihbaratına daha yakın bir çizgide, kısmen UNODC (Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi) tarafından geliştirilen suç istihbaratına yakın ikinci bir yaklaşımdan da bahsetmek gerekir. Buna göre iç güvenlik istihbaratı *kanun yaptırımının yerine getirilmesi, suç azaltma ve suç önleme alanlarında karar vermeyi destekleyen bir istihbarat bilgisinin üretilmesi* olarak tanımlanmaktadır (Öz Yıldız, 2020: 248-249).

Bir ülkenin istihbarat ve güvenlik kurumları, kavramsal çerçevesi çizilen iç güvenlik istihbaratı alanına doğrudan veya dolaylı olarak iştirak edebilir. İstihbarat yazınında istihbarat alanına katkı sağlayan tüm kurumların bileşimi *istihbarat topluluğu* olarak anılır. İstihbarat topluluğu kavramının kamu bürokrasisindeki yansımaları doğrudan veya dolaylı olabilir. Bu durum belirli ölçülerde istihbarat

kurumlarının ihtisaslaşmasına bağlıdır. Örneğin ABD istihbarat topluluğu on sekiz kurumdan müteşekkildir (DNI, 2022)¹. Bazı örneklerde ise istihbarat topluluğu dolaylı anlatımlardan yola çıkarak şematize edilir. Türk istihbarat topluluğu bu sınıfta ele alınabilir. Türkiye Büyük Millet Meclisinde bulunan Güvenlik ve İstihbarat Komisyonu'na rapor sunan kurumlar (TBMM, 2022)², Milli İstihbarat Koordinasyon Kurulu (MİKK) üyesi kurumlar, Operasyonel Bilgi Paylaşım Sistemi (OBİPAS) paydaşı kurumlar gibi başlıklar altında yer alan kurumlar istihbarat topluluğunun üyeleri olarak sayılabilir. İç güvenlik istihbaratı açısından bakıldığında, istihbarat topluluğunun doğrudan veya dolaylı bu üyeleri milli güvenlik istihbaratının bir alt kümesi olan iç güvenlik istihbaratı faaliyetlerinin de belirli açılardan üyeleri olarak kabul edilebilir.

Belirtilen bu tablo içerisinde iç güvenlik istihbaratı faaliyetinin, ilgili ülkenin sınırları dahilinde yürütülen, milli güvenlik çıkarlarının ve kamu düzeninin muhafazasına, bunlara yönelik tehditlerin teşhis edilip önlenmesine, tehditlerin sorunlara dönüşmesi durumunda bu sürecin ve neticelerinin yönetilmesine yönelik bir istihbarat faaliyeti olduğu görülmektedir. Ülkenin milli istihbaratının bir alt kümesi olan bu faaliyet alanı, dahili sınırlardaki güvenlik çabalarının ürünü olan kolluk istihbaratı ve istihbarata dayalı polislik faaliyetlerinden ise birçok açıdan ayrışır. Bu ayrışmanın kurumsal alana yansımaları bazı ülkelerde müstakil iç güvenlik istihbaratı servisleri kurulması (Almanya/BfV, İngiltere/MI5, Fransa/DGSI gibi) şeklinde gerçekleşmiş iken Türkiye örneğinde tek bir istihbarat servisi bulunmakta, buna ilave olarak da Bakanlıklar uhdesinde kurulu istihbarat birimleri ülkenin toplam istihbarat faaliyetine kendi yetki ve sorumluluk çerçevelerinde katkı sağlamaktadır. EGMİB de İçişleri Bakanlığı uhdesinde ve Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı olarak bu karma sistemin bir parçasını teşkil etmektedir. Bu çerçevede sürdürülen istihbarat faaliyetlerinin ülkenin ana istihbarat servisi ile diğer istihbarat birimleri arasında paylaşılmasını nesnel kriterlere bağlayarak açıklamak ise zorlu bir alana tekabül etmektedir.

EGMİB: Kısa Tarihçe

EGMİB'in tarihi, kurumun resmi tarihçesine göre 1937 yılında Önemli İşler Şube Müdürlüğü'nün kurulması ile başlar (EGM, 2022a). 1936 yılında Emniyet Teşkilatındaki bazı maddelerin değiştirilmesi amacıyla verilen kanun teklifinde yer

¹ Milli İstihbarat Direktörlüğü Ofisi (DNI)'in de üyesi olduğu ABD istihbarat topluluğunda DNI ve Merkezi Haberalma Teşkilatı (CIA) "Bağımsız Üyeler" olarak anılır. Diğer üyelerden dokuzu "Savunma Unsurları", yedisi ise "Diğer Departman ve Servisler" olarak anılır. Ülkenin iç güvenlik istihbaratından federal düzeyde sorumlu olan Federal Soruşturma Bürosu (FBI) üçüncü başlık altında sayılmaktadır.

² 6532 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu'nda yapılan değişikliklerle 2014 yılında kurulan komisyona rapor sunacak kurumlar MİT Başkanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Mali Suçlar Araştırma Kurulu Başkanlığı olarak sayılmaktadır.

alan “*inkılabın ve rejimin uyanık muhafızı yalnız ve ancak polis olabilir, rejime uygun ve onun taleplerini kavrayan bir polis kurumu vücuda getirilmezse istikbal için endişeli bulunmak zaruridir*” ifadesi EGM uhdesinde yeni kurulan bu birimin varlık sebebi (*raison d’etre*) olarak görülebilir. Buna mukabil, Yiğit ve Şahin bu tarihçenin Osmanlı Devleti’nin son dönemine (1909) uzatılması gerektiğini, Erken Cumhuriyet Döneminde de polis teşkilatı içerisinde farklı isimler altında istihbarat faaliyetlerinin -kesintili de olsa- sürdürüldüğünü belirtir (Yiğit ve Şahin, 2021: 605-618). Önemli İşler Şube Müdürlüğü, bilahare Daire Başkanlığı seviyesine yükseltilmiş (1971), 1937-1975 yılları arasında ilk etapta merkez teşkilatında (1937-1951), akabinde de merkez ve belirli illerdeki taşra teşkilatları ile faaliyet sürdürmüştür (EGM, 2022a).

Bu sürecin önemli parametreleri olarak 1958 yılında ABD uzmanlarınca verilen “*Yıkıcı Yeraltı Faaliyetleri ile Mücadele Kursu*” (Yiğit, 1997: 32) ve 1970 yılında “*Önemli İşler Müdürlüğü Merkez Teşkilatı ve Vazifeleri*” isimli yönetmeliğin (Özdemir, 2009: 68) yürürlüğe girmesi olarak ele alınabilir. Ana hatlarıyla ele alınan bu süreç EGMİB’in varlık gayesinin inşa edildiği, yasal ve kurumsal anlamda tarihsel öncüllerin kurulduğu ilk tarihsel evre olarak ele alınabilir. Bu evredeki EGM istihbarat faaliyetlerini gerek rejimin korunması üzerine yapılan vurgu, gerekse kolluk yetkileri ile istihbarat faaliyetinin birleşik kullanımı (yetki birleştirme) yönleriyle Brodeur’un yüksek polislik kavramı çerçevesinde açıklamak mümkündür.

Polis teşkilatında *istihbarat* kelimesinin kurumsal olarak kullanımı ise 1975 yılında Önemli İşler Daire Başkanlığının isminin *İstihbarat Başkanlığı* olarak değiştirilmesiyle olmuştur (Özdemir, 2009: 79). TSK’nın 1960 askeri müdahalesi ve 1971 muhtırası süreçlerinde kamu bürokrasisindeki gücünü tahkim ettiği, Milli İstihbarat Teşkilatı’nın kurulduğu (1965) 1960 ve 70’li yıllar, Önemli İşler Şube Müdürlüğünün/Başkanlığının da güvenlik bürokrasisi içerisinde bir yer edinmeye başladığı süreçtir. Her ne kadar askeri müdahalelerle kesintilere ve kısıtlamalara maruz kalsa da bu süreç, EGMİB tarihi açısından bir kimlik inşası, teşkilatlanma ve ekol benimseme sürecine tekabül eder. Özellikle 1970’li yıllarda Federal Almanya ülkesine yapılan ziyaretler akabinde, bu ülkedeki deneyimlerden yola çıkarak hedef olarak *anayasayı koruma*, yöntem açısından da istihbarat ve kolluk yetkilerini ayırıştırma yönünde tercihler benimsendiği anlaşılmaktadır (Yiğit, 1997: 122-125). İstihbarat Başkanlığı isminin 1983 yolunda İstihbarat Dairesi Başkanlığı (EGM-İDB) olarak değiştirilmesi ve yine bu dönemde tüm illerde taşra teşkilatının kurulması teşkilatlanma ve kimlik inşası açısından önemli bir durak olmuştur (EGM, 2022a). Bu çerçevede 1975-85 yılları, EGMİB tarihi açısından öne çıkan ikinci tarihsel evre olarak kabul edilebilir. Bu evrenin öne çıkan özelliği ise kurumsallaşmanın ötesinde, delil-istihbarat ayırımının yerleşmeye başlamasıdır.

1985 yılında Polis Vazife ve Salahiyet Kanununda (PVSK) yapılan değişiklikte Emniyet İstihbarat, halen geçerli olan yetkilerine kavuşmuştur. *Polis istih-*

baratın MİT'in gölgesinden kurtulup kendi başına bir istihbarat örgütü haline gelmesinin (Bildirci, 1999: 190) önemli bir adımı olarak kabul edilen bu değişiklikte üç ana hususa değinmek gerekir. İlki bu yetkinin ülke genelinde tanınmış olmasıdır. 1985 itibariyle düşünüldüğünde, hem kentsel/kırsal alan hem de nüfus oranı açısından çoğunluğu Jandarma bölgesine tekabül eden bir alanda istihbarat yetkisi polise verilmiştir. İkincisi, bu yetkinin anayasal düzenin korunmasına işaret etmesi ve bir beka tanımlamasıyla verilmiş olmasıdır. Son olarak, istihbarat çarkının aşamalarına tekabül eden bilgi toplama, değerlendirme, yetkili mercilere sunma ve diğer istihbarat teşkilatları ile iş birliği yapma faaliyetlerinin mevzuatta anılmasıyla, EGM-İDB'yi bir istihbarat kurumu olarak tanımlamış olmasıdır. PYSK'da yapılan bu değişiklikle alakalı detay düzenlemelerin ise 1989 yılında çıkarılan yönetmelikle hayata geçirildiği anlaşılmaktadır (EGM, 2022a).

1985'den günümüze gerek terörle mücadele alanındaki istihbarat faaliyetleri yönüyle gerekse meydana gelen terörist saldırılar akabinde ortaya çıkan istihbarat başarısızlığı tartışmalarında MİT ile birlikte adı en çok zikredilen kurum olması, EGM-İDB'nin kurumsal olarak EGM'ye bağlı olsa da algısal düzeyde müstakil bir istihbarat örgütü olarak görüldüğü şeklinde yorumlanabilir. 1970'li yıllardan itibaren belirginleşen, iç güvenlik istihbaratının sivil (askeri olmayan) bir kamu hizmeti olması yönündeki siyasi tercihin güvenlik bürokrasisi üzerindeki tedrici etkisi bu kurumsallaşmanın temel dinamiğidir. 15 Temmuz darbe girişimi akabinde gündeme gelen istihbarat reformu tartışmalarında EGM-İDB'nin konumu ve kurumsal yapısı hususunda pek çok öneri ortaya konmuşsa da 2020 yılında kurumsal yapının daire başkanlığından başkanlığa dönüştürülmesi ve İstihbarat Başkanlığı adını alması (EGM, 2022a) haricinde ciddi bir değişim olmamıştır. 1985-2020 yılları arasındaki çalışmaları ile EGM-İDB yurtiçinde ve yurtdışında farklı seviyelerdeki kolluk ve istihbarat teşkilatları ile koordineli olarak terörle mücadele istihbaratı başta olmak üzere etkin bir aktör olagelmıştır.

Bu bakımdan EGMİB'in tarihçesinin son evresinin 1985 yılından başlayıp halen devam ettiği söylenebilir. Bu sürecin EGMİB tarihi açısından önemi ise kurumsallaşmanın tamamlanması ve Başkanlığın ülkenin toplam istihbarat faaliyeti içerisinde net bir yer edinmiş olması hususlarıyla açıklanabilir. Halihazırda EGMİB, merkez teşkilatı ve tüm illerde (ve uygun görülen ilçelerde) taşra teşkilatı bulunan, merkez teşkilatı EGM'nin diğer birimlerinden ayrı bir yerleşkede konumlu, kendine has bir eğitim kurumuna (İstihbarat Akademisi (İSAK)) sahip bir kurum kimliğindedir.

Yöntem

Bir ülkedeki iç güvenlik istihbaratı faaliyetinin ülkenin toplam istihbarat faaliyetinin içerisindeki yerini ve bu ülkedeki kolluk teşkilatının iç güvenlik istihbaratı faaliyeti içerisindeki konumunu tespit etmek için kolluk teşkilatının yapılması, kolluk istihbarat biriminin insan kaynakları politikası, güvenlik ve

istihbarat bürokrasisi içerisindeki yeri ana kriterler olarak ele alınabilir. Bu çerçevede Esperza ve Bruneau (2019), ABD'deki yerel kolluk birimlerinin ülkedeki istihbarat topluluğuna ve milli güvenliğe yönelik istihbarat faaliyetlerine katkısını incelemek üzere yaptıkları çalışmalarında *kolluk rejiminin yapısı, polisin nasıl eğitildiği, polisin istihbarata yönelik stratejik bakış açısı ve polis kurumlarının genel istihbarat çerçevesi içindeki yerleşiklik oranı* başlıklarını incelemek üzere dört hipotez üzerinden bir değerlendirme sunar (Esperza ve Bruneau: 2019: 323). Esperza ve Bruneau tarafından benimsenen bu yöntemin, Türkiye örneği açısından da açıklayıcı sonuçlar sunabileceği görülmektedir.

Esperza ve Bruneau tarafından belirlenen hipotezler şu şekildedir (Esperza ve Bruneau 2019: 324-326):

H1: *Bir ülkenin kolluk kurumları merkezi değilse, polisin istihbarat döngüsüne katkı sağlaması daha az olasıdır.*

H2: *Bir ülkenin kolluk kurumları özel birimler için veya genel olarak istihbarat toplama konusunda eğitim vermiyorsa, polisin istihbarat üzerinde bir etki sahibi olması olasılığı daha azdır.*

H3: *Bir ülkenin kolluk kurumları kapsamlı bir istihbarat stratejisi uygulamıyorsa polisin istihbarat döngüsü üzerinde bir etki sahibi olması olasılığı daha azdır.*

H4: *Bir ülkenin kolluk kurumlarının, kapsayıcı milli güvenlik istihbaratı ailesi içerisinde resmi veya gayri resmi bir konumu yoksa polisin istihbarat döngüsü üzerinde bir etki sahibi olması olasılığı daha azdır.*

Belirtilen hipotezlere ilave olarak hem istihbarat yazınının temel gündem maddelerinden birisi olan hem de Türkiye örneğinde ayrıca önem arz eden delil-istihbarat ayırımına riayeti esas alan bir hipotez daha eklenebilir.

H5: *Bir ülkenin kolluk istihbarat kurumlarının adli mercilerle yürütülen adli soruşturmalar kapsamındaki rolü yüksekse polisin istihbarat döngüsü üzerinde bir etki sahibi olması olasılığı daha azdır.*

Tablo 1: Kolluk İstihbarat Birimi Değerlendirme Modeli

Bağımsız Değişkenler	Kolluğun Mevcut Durumu
Kolluk Yapısı (H1)	Merkezi veya Ademi Merkezi
Strateji (H2)	Yok, iç güvenlik istihbaratı, Kolluk veya İstihbarata Dayalı Polislik
İstihbarat Eğitimi (H3)	Yok, Kısıtlı veya Yeterli
Bütünleşme (H4)	Bütünleşik veya Ayrışık
Adli Birimlerle İlişki (H5)	Yok, Sınırlı veya Yoğun

Esperza ve Bruneau tarafından ortaya konan bu yaklaşımı esas alan ancak karşılaştırmalı yaklaşım yerine tek örneği değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışmada,

belirlenen beş hipotez ele alınarak, Tablo-1’de sunulan kolluk yapısı, strateji, istihbarat eğitimi, bütünleşme ve adli birimlerle ilişki değişkenlerinin Türk Polis Teşkilatı ve EGMİB örneğindeki karşılıkları ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede ilk olarak bu başlıkların anlaşılmasını kolaylaştıracak kısa bir EGMİB tarihçesi sunulmuş daha sonra da erişime açık kaynakların incelenmesiyle elde edilen bulgular ortaya konmuştur.

Burada belirtilmesi gereken bir husus bulgulara esas veri setine ilişkin sınırlılıktır. Türkiye’de istihbarat çalışmalarının görece yeni bir alan olması, öte yandan istihbarat faaliyetlerinin ve kurumlarının gizlilik ilkesini esas alması sınırlılığın temel sebebidir. Gizlilik esasının bir neticesi olarak istihbarata ilişkin akademik çalışmalarda veri toplama teknikleri kısıtlı bir alanda uygulanabilmektedir. Bu noktada uygulanabilir bir teknik olarak ikincil veri analizi öne çıkmaktadır. İkincil veri analizi açısından ilk başvuru kaynağı ilgili kurumun mevzuatıdır. Türk hukuk sisteminde kamu teşkilatlarının yetkilerini belirleyen kanunların sadece temel hususları ele aldığı, detay hükümlerin ikincil ve üçüncül mevzuat ile tespit edildiği bir sistem benimsenmiştir. Güvenlik ve istihbarat kurumları açısından bakıldığında, kanunların erişilebilir ikincil ve üçüncül mevzuatın ise konularına göre erişilebilir veya gizli olduğu görülmektedir. EGMİB özelinde, PVSK erişilebilir ikincil ve üçüncül mevzuat ise gizlidir. İkinci bir veri kaynağı olarak kurumsal raporlar, kurumların web adreslerinde yer verilen bilgiler karşımıza çıkar. Son olarak ilgili istihbarat kurumunun faaliyetlerine ilişkin değerlendirmelerin yer aldığı haberler içerisinden çıkarılan veriler bir kaynak olarak kullanılabilir. Bu çalışmanın veri seti de Emniyet Teşkilatı Kanunu (ETK), PVSK, EGM raporları, EGMİB web adresinden alınan veriler ve farklı medya oranlarına yer alan bilgilerden oluşturulmuştur.

Bulgular

Bu çalışmanın amacı, istihbarat yazınında iç güvenlik istihbaratı faaliyetlerinin ana parametreleri olarak ele alınan kolluk rejimi, istihbarat eğitimi, istihbarata yönelik insan kaynakları politikası, kurumsal istihbarat stratejisi ve istihbarat-delil ayrımı başlıklarına tekabül eden hipotezlerin Türk Polis Teşkilatının istihbarat birimi olan EGMİB örneğinde incelenmesiydi. Bu maksatla, EGMİB’in tarihsel gelişimini inceleyerek belirli seviyede bulgulara ulaşmak mümkün olabilmıştır.

Kolluk teşkilatının yapılanması açısından bakıldığında (H1) Türk Polis Teşkilatının merkezi bir teşkilatlanmaya sahip olduğu görülmektedir. EGM, merkezde Başkanlıklar ve Daire Başkanlıkları, taşrada da İl ve İlçe Emniyet Müdürlükleri ile Amirlikleri üzerinden kolluk faaliyetlerini ifa eder (ETK, madde 16). Bu birimlerde görevli tüm personelin seçim, eğitim, tayin, terfi ve görevlendirmeleri de merkezi olarak yapılır (ETK, madde 55). EGMİB tarafından yürütülen istihbarat faaliyetleri de bu minvalde ilerlemektedir. Bu noktada ikili bir emir komuta sis-

teminden bahsetmek gerekir. Herhangi bir ildeki istihbarat şube müdürlüğü, merkezde İstihbarat Başkanlığı, taşrada ise İl Emniyet Müdürlüğü tarafından verilen direktifler çerçevesinde faaliyet yürütür. İlçelerde ise İlçe Emniyet Müdürünün zımni denetimi ve grubun bağlı bulunduğu İl İstihbarat Şube Müdürü'nün direktifleri esastır.

Bu ikili sistemin, EGMİB tarafından uzun süredir uygulanmakta olduğundan hem merkez hem de taşra teşkilatları açısından yerleşik bir mesleki kültür haline geldiğini, bu sayede il ve ilçelerdeki taşra istihbarat birimlerinin daha ziyade merkeze bağlı ve belirli açılardan özerk bir faaliyet alanına sahip olduğunu söylemek mümkündür. Kolluk personeli ile ilgili temel kıstaslar olan tayin, terfi, eğitim ve görevlendirme başlıkları açısından bakıldığında terfiler haricinde EGMİB merkezli bir yaklaşım benimsendiği görülmektedir. Bu çerçevede, EGMİB'in Türk Polis Teşkilatının mevcut merkezi yapısını özellikle görevlendirme başlığında bir seviye daha ileride uyguladığı, bu sayede ülkenin toplam istihbarat faaliyetine daha anlamlı bir katkı sağlayabildiği anlaşılmaktadır. Bu bulguların hipotezi (H1) destekler mahiyette olduğu söylenebilecektir.

Kapsamlı bir istihbarat stratejisini uygulamak (H2) açısından bakıldığında EGMİB, merkez ve taşra birimleri arasındaki koordinasyonu sağlama kabiliyeti ve buna yönelik geliştirdiği istihbarat kültürü açısından etkin bir konuma sahiptir. MGK tarafından tayin edilen genel çerçevede ve İçişleri Bakanlığınca belirlenen alanda hareket eden EGMİB'in, buralardan neşet eden istihbarat stratejisini hayata geçirmeye çalıştığı görülmektedir. Yönetimsel açıdan geçerli olan ikili sistem belirli konularda merkez-taşra çelişkileri ortaya çıkarabiliyorsa da bu stratejinin ana akım hususlarda uygulandığını söylemek mümkündür. Bu durum, özellikle taşra ağının genişliği ve bu ağ üzerindeki merkezi etkinlik yönleriyle EGMİB'i etkin bir iç güvenlik istihbaratı kurumu yapmaktadır.

İstihbaratın stratejik hedefleri açısından bakıldığında, EGMİB'in birçok açıdan kesişen iç güvenlik istihbaratı, kolluk istihbaratı ve istihbarata dayalı polislik faaliyetlerinin her üçüne de tekabül edebilecek bir alanda faaliyet gösterdiği görülmektedir. EGMİB istihbarat faaliyetlerinin kurumsal karşılıkları açısından iç güvenlik istihbaratı yönüyle Millî İstihbarat Teşkilâtı Başkanlığı, kolluk istihbaratı yönüyle Jandarma ve Sahil Güvenlik Teşkilatları İstihbarat Başkanlıkları, istihbarata dayalı polislik açısından ise EGM uhdesindeki Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele, Terörle Mücadele, Siber Suçlarla Mücadele, Narkotik Suçlarla Mücadele birimleri ile Jandarma, Sahil Güvenlik ve Gümrük Muhafaza teşkilatlarının ilgili adli birimleri ile muhataptır. 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında yaşanan güvenlik ortamında, stratejik hedeflerin iç güvenlik istihbaratı alanından ziyade kolluk istihbaratı ve istihbarata dayalı polislik faaliyetleri temelinde geliştiği söylenebilir. Bu durumun EGMİB'in ülkenin milli güvenlik istihbaratına etkili bir şekilde katılması önünde kısmen engel teşkil ettiği söylenebilir. Bu çerçevede, istihbarata yönelik stratejik yaklaşımın önemine vurgu yapan hipotezin (H3) bulgularla teyit edildiği görülmektedir.

Eğitim açısından bakıldığında (H3), EGMİB çalışanlarının mevcut EGM insan kaynağı içerisinde seçildiği ve uygun görülen personelin istihbarat branşına aktarıldığı, bu bakımdan temel kolluk eğitimi açısından EGM, istihbarat eğitimi açısından ise EGMİB eğitim sistemi içerisinde eğitim aldıkları görülmektedir. EGMİB uhdesinde kurulu bulunan İSAK, iç güvenlik istihbaratı eğitimi vermek üzere inşa edilmiş özerk bir eğitim birimidir. EGM bünyesinden EGMİB bünyesinde çalışmak üzere seçilen personelin istihbarat branşına geçirilebilmesi için İSAK tarafından sunulan temel istihbarat kursunu alması gerekmektedir. Bunun yanında, istihbarat branşında bulunan personelin tekâmül eğitimleri de yine İSAK tarafından verilmektedir³. İSAK, EGMİB personeli yanında ikili iş birliği anlaşmaları çerçevesinde diğer ülkelerin iç güvenlik istihbaratı kurumlarına yönelik de istihbarat eğitimleri vermektedir. Bu çerçevede, EGMİB'in personeline özel bir eğitim politikası geliştirdiği ve uyguladığı, bu bakımdan iç güvenlik istihbaratı faaliyetleri açısından önem arz eden hususların başında gelen istihbarat kültürü geliştirebildiği söylenebilir. Bu da EGMİB'in ülkenin milli güvenlik istihbaratına etkili bir şekilde dahil olabileceğini göstermektedir.

İnsan kaynakları politikası açısından bakıldığında (H3) EGMİB personelinin istihbarat eğitimi ve bu branşa aktarılmış EGM personeli olduğu, bu bakımdan tayin, terfi ve görevlendirmelerinin de EGM personeli olarak gerçekleştiği görülmektedir. Bununla birlikte, tayin ve görevlendirme açısından, kolluk teşkilatlanması başlığında belirtildiği üzere ikili bir sistem mevcut olup bu sistem daha ziyade EGMİB merkezli ilerlemektedir. Bir EGMİB personelinin tayini ve görevlendirmesi, merkezde EGM Personel Dairesi Başkanlığı, illerde ise İl Personel Şube Müdürlüğü işlemi ile resmîyet kazanır. EGMİB'in tayin ve görevlendirme konusundaki etkisi ise, EGM Personel Dairesi Başkanlığı tarafından belirlenen prensipler esas alınarak bir iç planlama yapmak şeklindedir. Terfilerde ise tamamen merkezi bir sistem söz konusudur. EGMİB, rütbe terfi kıstaslarını taşıyan personelin terfi konusunda doğrudan bir söz hakkına sahip değildir.

EGMİB personelinin istihbarat branşından çıkarılması hem istihbarat hem de EGM personeli tarafından uyulması gereken kuralların ihlali neticesinde veya verimsizlik sebebi ile olabilir. Bu hallerde istihbarat personeli, diğer EGM birimlerinde görev yapmaya devam eder. Terfi sistemindeki merkezi yaklaşımın ve branştan çıkarılma hükümlerinin EGMİB insan kaynağının kariyer merkezli yürütülmesi önünde engeller teşkil ettiği söylenebilir. Bununla birlikte, diğer hususlarla birlikte değerlendirildiğinde, gelişen teamüller çerçevesinde ve istisnai haller dışında EGMİB'in kendi insan kaynakları politikasına sahip olduğu görülmektedir. Bu durumun EGMİB'in istihbarat faaliyetlerine sağladığı katkının niteliğini artıran bir husustur. Zikredilen bu hususlar çerçevesinde, bulguların hipotezi (H2) doğrular nitelikte olduğu anlaşılmaktadır.

³ Söz konusu eğitimlere ilişkin detay bilgi için bkz: <https://www.egm.gov.tr/istihbarat/isak-istihbarat-akademisi>

Milli güvenlik istihbaratı yapılanması içerisindeki resmi konumu (H4) yönüyle ele alındığında, Türkiye’de net bir istihbarat topluluğu yapılanması olmamakla beraber EGMİB’in istihbaratın koordinasyonu ve kurumlar arası iş birliği amacıyla ihdas edilmiş mekanizmaların ve kurumsal yapıların bir parçası olduğu görülmektedir. İstihbarat paylaşımında paydaş kurumların numaralandırıldığı *İltisaklı Kurumlar* ifadesi, Dışişleri Bakanlığı, Genelkurmay Başkanlığı, Millî İstihbarat Teşkilâtı, Jandarma Genel Komutanlığı ve EGMİB için kullanılır. Bu kurumlar aynı zamanda Operasyonel Bilgi Paylaşım Sisteminin (OBİPAS) paydaşlarıdır (Habertürk, 2016). Benzer şekilde, Millî İstihbarat Koordinasyon Kurulu da EGMİB’in temsil imkânı bulduğu bir kurul kimliğindedir (Takvim, 2019). Bu hususlar bir arada değerlendirildiğinde EGMİB’in Türkiye’nin milli güvenlik istihbaratı yapılanması içerisinde bir konuma sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, EGMİB’in sırasıyla Emniyet Genel Müdürlüğü ve sonra İçişleri Bakanlığına bağlı olması bahse konu konumun kurumsal temsil açısından kısıtlanmasına yol açabilecek bir husus olarak görülmektedir. EGMİB örneğinde belirginleşen kurumsal konumlanma modelinin hipotezde vurgulanan temsil hususunu doğruladığı anlaşılmaktadır.

Adli birimlerle ilişki açısından (H5) EGMİB’in yarım asırı aşan bir süredir hayata geçirmeye çalıştığı istihbarat-delil ayırımına dair ciddi bir birikim elde ettiği ve bunun bir kurumsal kültür haline geldiği anlaşılmaktadır. Bu durumun en görünür yansıması, EGMİB yazışmalarında kullanılan “*Buradaki bilgiler PVSK Ek Madde 7 kapsamında olup hukuki delil niteliği taşımamaktadır. Bu nedenle haricen delilendirilmedikçe yapılacak işlemlere gerekçe teşkil etmez*” ifadesidir (Sol Haber, 2016). Açık kaynaklarda örnekleri bulunan diğer istihbarat kurumlarının yazışmalarında da benzerleri görülen bu ifade (Cumhuriyet, 2018)⁴, EGMİB’in delil olgusu ve adli birimlerle olan ilişkisi açısından net bir çizgiyi ifade etmektedir. Bu yaklaşımın uygulamadaki karşılığının ise, mahkemeler ve Cumhuriyet Savcılıklarının istisnai haller dışında EGMİB merkez ve taşra birimleri ile değil, adli kolluk birimleriyle muhatap olmasıdır. Bu durumun, 2014 ve 2015 yıllarında gündeme gelen usulsüz dinleme soruşturmaları (Habertürk, 2015)⁵ ve 15 Temmuz darbe girişimi akabindeki adli soruşturmalar sürecinde kısmen değiştiği anlaşılmaktadır. Darbe girişiminden bu yana önemli ve yoğun bir gündem maddesi olan terörle mücadele faaliyetlerini belirli açılardan kolaylaştıran ve hızlandıran bir yaklaşım olsa da adliye ve adli kolluk ile istihbarat birimlerinin yakınlaşmasının EGMİB’in milli güvenlik istihbaratına katkısını azaltan bir unsur olabileceği düşünülmekte-

⁴ Bu ifadelerin yer aldığı bazı yazışmaların örnekleri, ilgili konu hakkında açılmış bir soruşturma evrakının eklerinde rastlamak mümkündür. Bu çalışmada atf yapılan örnekler, 10 Ekim 2015 tarihinde Ankara’da gerçekleşen bombalı saldırıya ilişkin soruşturma dosyası ve bu süreçte konuyla ilgili basına yansıyan doğruluğu bilinmeyen resmi evrak görüntülerinden ibarettir.

⁵ Söz konusu soruşturmalar, EGM-İDB merkez ve taşra birimlerinde PVSK Ek 7. Madde kapsamında ilgili mahkemelerden alınan iletişimin tespiti kararlarına esas belgelerde hukuka aykırı işlemler bulunduğu iddiası ile dönemin mevcut/eski EGM-İDB çalışanlarına yöneliktir.

dir. Bu minvalde, istihbarat ve adli alanlarda devam eden faaliyetlerin yakınlaşmasına yönelik hipotezin (H5) eldeki bulgularla uyumlu olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Türk Polis Teşkilatı Örneği - Mevcut Durum Değerlendirmesi

Bağımsız Değişkenler	EGMİB Mevcut Durum
Kolluk Yapısı (H1)	Merkezi
Strateji (H2)	Kolluk İstihbaratı Ağırlıklı
İstihbarat Eğitimi (H3)	Yeterli
Bütünleşme (H4)	Kısmen Bütünleşik
Adli Birimlerle İlişki (H5)	Dönemsel olarak yoğun

Sonuç

İç güvenlik istihbaratı, istihbarat çalışmalarında görece yeni gelişen bir alana tekabül eder. Bundan dolayı bu alandaki faaliyetlerin sınırlarını da net olarak çizmek mümkün değildir. Teori-pratik düzleminde bakıldığında, bu belirsizliğin bir miktar daha arttığını söylemek gerekir. Bu tablo içerisinde, Türkiye örneğinde iç güvenlik istihbaratı faaliyetlerinin alanının da net bir şekilde tayin edilemeyeceği aşıkardır. Bununla birlikte EGMİB açısından bakıldığında, bu kurumun hem tarihsel gelişimi ve birikimi de hem de buna dayalı olarak gelişen istihbarat kültürü açısından Türk iç güvenlik istihbaratı yapılanmasının MİT Başkanlığı ile birlikte ana unsuru olduğu görülmektedir.

Merkezi bir kolluk teşkilatı olan Türk Polis Teşkilatı'nın bir unsuru olan EGMİB'in iç güvenlik istihbaratı alanına ve daha üst ölçekte milli güvenlik istihbaratına katkısının anlamlılığını tayin eden kolluk rejimi, istihbarat eğitimi, istihbarata yönelik insan kaynakları politikası, kurumsal istihbarat stratejisi ve istihbarat-delim ayrımı başlıklarını esas alan bu inceleme, EGMİB'in bu rolünü teyit eden tespitler sunmaktadır. Bu çerçevede, kolluk yapısı (H1) ve istihbarat eğitimi (H3) başlıklarının EGMİB'in güçlü yönleri olduğunu söylemek mümkündür. Öte yandan, belirli bir eğitim alan ve tecrübe kazanan insan kaynağının tayin ve terfi süreçlerinin diğer EGM birimleri ile aynı kapsamda değerlendirilmesi bu iki başlıktan mülhem gücü nispeten azaltma potansiyeline sahiptir.

Bununla birlikte, kurumun iç güvenlik istihbaratı faaliyetlerine katkısının anlamını ve etkisini menfi yönde etkileyen birtakım hususlardan da bahsetmek gerekir. Strateji (H2) açısından, EGMİB tarafında kolluk istihbaratı ve istihbarata dayalı polislik seviyesinde gerçekleşen faaliyetlere verilen ağırlık arttıkça, kurumun EGMİB'in iç güvenlik istihbaratı alanına katkısı azalma eğiliminde olacaktır. Hedefleri ve ölçekleri bakımından farklı amaçlara matuf bu faaliyetlerin hepsinin aynı anda sürdürülmesi hem hedef karmaşasına yol açma hem de kaynakların etkin kullanımını engelleme ile sonuçlanabilir.

Esasında bu durum bütünleşme (H4) ve adli birimlerle ilişki (H5) başlıkları ile de ilintilidir. EGMİB açısından net bir stratejik yaklaşımın tesisi için, kurumun istihbarat ve güvenlik bürokrasisi içerisindeki konumu net bir şekilde belirlenmelidir. Dahası, adli makamlar ve adli kolluk (EGM içi veya dışı) olan ilişkiler de söz konusu stratejik yönelime bir yön tayin eder. İstihbarat faaliyetlerinin adli soruşturmaları destekler mahiyette bu birimlere yaklaşması devam eden adli soruşturmaların daha hızlı ve etkili şekilde sonuçlandırmasına olanak sağladığı durumlar olsa da buraya ayrılan enerji ve kaynakların istihbarat alanına aktarılmasının EGMİB'in iç güvenlik istihbaratı alanına ve nihayetinde milli güvenlik istihbaratına daha anlamlı katkılar sağlamasına destek olacağı değerlendirilmektedir.

Kaynakça

- Brodeur, J. P. (1983). “*High Policing and Low Policing: Remarks About the Policing of Political Activities*”, *Social Problems*, Vol. 30, No: 5, 507-520.
- Brodeur, J. P. (2007). “*High and Low Policing in Post-9/11 Times*”, *Policing: A Journal of Policy and Practice*, Volume 1, Issue 1, 25-37.
- Brodeur, J. P. (2010). “*The Policing Web*”, Oxford University Press.
- Carter, D.L. (2009). “*Law Enforcement Intelligence: A Guide for State, Local, and Tribal Law Enforcement*” (2nd Edition), USDOJ COPS.
- Cumhuriyet. (2018). “*MİT Saldırısı Bekliyormuş*”, <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/mit-saldiriyi-bekliyormus-katliamindan-iki-ay-once-emniyete-gonderilen-rapor-ortaya-cikti-936850> Erişim Tarihi: 14.05.2022.
- Darıcı, A.B. (2023). *İstihbarat 101* (1. Baskı), Dora Yayınları.
- DNI. (2022). “*Members of the IC*”, <https://www.dni.gov/index.php/what-we-do/members-of-the-ic>, Erişim Tarihi: 13.05.2022.
- EGM (2022a). *Tarihçe*, <https://www.egm.gov.tr/istihbarat/istihbarat-tarihce> Erişim Tarihi: 11.05.2022.
- EGM (2022b). İSAK (İstihbarat Akademisi), <https://www.egm.gov.tr/istihbarat/isak-istihbarat-akademisi> Erişim Tarihi: 11.05.2022.
- Emniyet Teşkilatı Kanunu (ETK). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.3.3201.pdf>. Erişim Tarihi: 22.12.2023.
- Esparza, D. & Bruneau, T.C. (2019). “*Closing the Gap Between Law Enforcement and National Security Intelligence: Comparative Approaches*”, *International Journal of Intelligence and Counter Intelligence*, 32:2, 322-353.
- Habertürk (2015). *Ankara Merkezli 23 İlde “Usulsüz Dinleme” Operasyonu* <https://www.haberturk.com/gundem/haber/1172016-ankara-merkezli-23-ilde-usulsuz-dinleme-operasyonu> Erişim Tarihi: 13.05.2022.
- Habertürk (2016). *İstihbaratta “OBİPAS” Dönemi*, <https://www.haberturk.com/gundem/haber/1314332-istihbaratta-obipas-donemi> Erişim Tarihi: 13.05.2022.
- Öz Yıldız, S. (2020). “*İç Güvenlik ve İstihbarat*” (iç.), İç Güvenlik Yönetimi ve Polislik (ed.), İrdem, İ. (2020), Polis Akademisi Yayınları.
- Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu (PVSK). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.3.2559.pdf>. Erişim Tarihi: 22.12.2023.
- Posner, R. A. (2005). *Remaking Domestic Intelligence*, Hoover Institution Press.

- Sol Haber (2016). *Emniyet Belgesi: IŞİD Ankara'da Eylem Yapacak*, <https://haber.sol.org.tr/toplum/emniyet-belgesi-isid-ankarada-eylem-yapacak-178432> Erişim Tarihi: 14.05.2022.
- Takvim (2019). *Milli İstihbarat Koordinasyon Kurulu İlk Kez Toplanacak*, <https://www.takvim.com.tr/guncel/2019/12/23/milli-istihbarat-koordinasyon-kurulu-ilk-kez-toplanacak> Erişim Tarihi: 13.05.2022.
- TBMM (2022). *Komisyon Hakkında*, <https://www.tbmm.gov.tr/ih-tisas-komisyonlari/guvenlik-ve-istihbarat/anasayfa> Erişim Tarihi: 13.05.2022.
- Treverton, G. F. (2003). *Terrorism, Intelligence, and Law Enforcement: Learning the Right Lessons*, *Intelligence and National Security*, 18:4, 121-140.
- Treverton, G. F. (2008). *Reorganizing U.S. Domestic Intelligence: Assessing the Options*, RAND Corporation.
- Yiğit, M. (1997). *Polis ve İstihbarat*, Cem Ofset.
- Yiğit Y., Şahin, E. (2021). “*Emniyet İstihbarat Tarihi*”, (iç.) Türk İstihbarat Tarihi (ed.) Demircioğlu, İ.H, Özcan, A, Çencen, N. Yiğiy, Y. (2021). Yeditepe Yayınevi, s. 603-633.